

OHJE LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖN RÖNTGENKUVAUKSISTA JA LUOKITUKSESTA (Lonkkanivelen kasvuhäiriöohje)

Kennelliiton hallituksen 25.8.2011 hyväksymä, voimassa 1.1.2012 alkaen.

Tämä ohje täydentää Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntöä (valtuusto 30.11.2008) ja Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman ohjetta (PEVISA-ohje, hallitus 28.8.2008).

1 YLEISET MÄÄRÄYKSET

Koirien perinnöllistä lonkkanivelen kasvuhäiriötä tutkitaan röntgenkuvauksilla ja koirien lonkkanivelet luokitellaan jalostustiedon keräämistä varten. Suomen Kennelliitto (jäljempänä Kennelliitto) hyväksyy virallisiksi tämän ohjeen mukaisesti annetut lausunnot.

Röntgenkuvat otetaan FCI:n (Federation Cynologique Internationale) ohjeiden mukaisesti ja Suomessa niiden arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa.

Lonkkanivellausunto on annettava koiranomistajan kotimaassa tai Suomessa.

Kun koira kuvataan Kennelliiton lausuntoa varten, tulee kuvauksessa noudattaa näitä ohjeita ja kuvat asianmukaisine röntgenlähetteineen toimittaa Kennelliittoon, joka antaa virallisen lausunnon kuvista. Koiran virallinen tutkimustulos on huonomman lonkan mukainen.

Koiran omistajan tulee ilmoittaa eläinlääkärille, jos koiralle on tehty lausuntoon vaikuttava leikkaus ja asia merkitään röntgenlähetteeseen. Koiran sairaskertomus liitetään mukaan.

Röntgenkuvat säilytetään keskitetysti Kennelliiton määräämässä paikassa vähintään 10 vuotta, jonka jälkeen ne voidaan hävittää. Kennelliitto kuitenkin säilyttää joka vuodelta maaliskuun kahden ensimmäisen viikon kuvat myöhempiä mahdollisia tutkimuksia varten.

2 LAUSUNTOMENETTELY

Kennelliiton hallitus nimeää eläinlääkärit, joiden antamat lausunnot hyväksytään. Kennelliiton nimeämä virallinen lausunnonantaja saa tietää koiran rodun, iän, sukupuolen ja rekisterinumeron, mutta ei muita tietoja.

Lonkkanivellausunto annetaan vain sellaisista kuvista, joiden mukana on kuvaajan täyttämä Kennelliiton röntgenlähete.

Lausunto annetaan vain sellaisesta röntgenkuvasta, jota otettaessa ko. koira on ollut tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla. Tunnistusmerkintä on aina tarkastettava kuvauksen yhteydessä.

Virallisesta tutkimuslausunnosta peritään maksu, jonka suuruuden Kennelliiton hallitus määrää. Tutkimuslausunto toimitetaan röntgenläheteeseen merkitylle vastaanottajalle ja Kennelliiton tiedostoon merkitään tiedot tutkimustuloksesta sekä lausunnon antaja.

Lausuntoon voidaan kirjata tieto kuvassa havaittavista olennaisista sivulöydöksistä.

Koira voidaan uusintakuvaata, mutta vasta 6 kuukauden kuluttua edellisestä kuvauksesta. Jos uusintakuvaus kuitenkin tehdään kuvausteknisistä syistä, on kuvaus aiheellista tehdä mahdollisimman pian. Lausunnon antaja saa nähtäväkseen kaikki aiemmat kuvat. Koirasta annettu lausunto voi uusintakuvausten johdosta muuttua.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään lausunnot, jotka on annettu FCI:n asteikkoa käyttäen sekä lausunnot, jotka ovat verrattavissa FCI:n asteikkoon ja kuvausasento on ollut FCI:n suositusten mukainen. Lausunnosta tulee käydä ilmi, että koira on ollut tunnistusmerkitty kuvaushetkellä.

Mikäli siitoskäyttöön aiotulle ulkomaiselle koiralle ei saada FCI:n arvosteluperiaatteiden mukaisesti annettua lausuntoa koiranomistajan kotimaassa, voidaan tunnistusmerkitty koira kuvauttaa FCI:n ohjeiden mukaisesti ja röntgenkuva lähettää arvosteltavaksi Kennelliittoon suomalaista lausuntoa varten (liitteeksi perustelut miksi ulkomaiselle koiralle halutaan lausunto Suomesta). Näin voidaan menetellä myös ennen ulkomaisen koiran ostoa.

3 FCI:N ARVOSTELUASTEIKKO

FCI:n arvosteluasteikko on vahvistettu Dortmundissa 14.6.1991, FCI:n lehti 4/92.

Luokitus

Kuvaus

A ei muutoksia

Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).

B lähes normaali/ rajatapaus

Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.

C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalin reunan on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalin reunan tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniolateraalin reunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

4 RÖNTGENKUVAUKSEN TOTEUTUS

Kuvattaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk, rotujärjestön esityksestä rodun alaikäraja voi olla 18 kk tai 24 kk.

Röntgenkuvausta varten koira on FCI:n määräysten mukaisesti (FCI:n kiertokirje 81/2007) rauhoitettava tai nukutettava siten, että se on riittävän rento kuvauksen onnistumiseksi. Käytetyt valmisteet on merkittävä lomakkeeseen.

Röntgenkuvat on kuvauksen yhteydessä merkittävä tavalla (rtg-teipillä/merkintälaitteella), jota ei jälkikäteen voida muuttaa. Tämä koskee myös digitaalisia röntgenkuvia. Röntgenkuvassa pakollisia tietoja ovat: päivämäärä, koiran rekisterinumero (tai TM-numero) ja puolimerkki (puolimerkki kansainvälisesti tunnistettavana, esim. sin, dex, R, L).

Kuvausasento: suora veto.

Koira asetetaan selälleen käyttäen selkätukea ja mahdollisesti vaahtomuovikourua. Reisiluiden pitää olla vedettynä röntgenpöydän pinnan suuntaisesti ja olla keskenään yhdensuuntaiset. Polvilumpioiden pitää olla reisiluiden keskellä.

Kuvauksessa keskisäde kohdistetaan lonkkanivelten korkeudelle. Polvilumpioiden pitää näkyä ja 1-2 lannenikaman tulisi näkyä (ainakin ristiluun kokonaisuudessaan). Lonkkanivelten tulee olla mahdollisimman keskellä kasettia, mikä suurten rotujen kohdalla merkitsee, että kuva voidaan joutua ottamaan kahdessa osassa.

Jos koira on asetettu ohjeista poikkeavalla tavalla, on kuvat virheiden välttämiseksi pakko jättää arvostelematta muissa paitsi vaikeissa dysplasiatapauksissa.

5 DIGITAALISET RÖNTGENKUVAT

Digitaalisia röntgenkuvia koskevia määräyksiä täydennetään kun Kennelliitolla on valmiudet vastaanottaa, käsitellä ja varastoida digitaalisia röntgenkuvia.

Digitaaliset röntgenkuvat täytyy tulostaa filmille Kennelliittoon toimitettavaksi.

Lonkkanivelten alueen täytyy olla luonnollisessa koossa (1:1). Jos koko oikeassa asennossa otettu röntgenkuva ei mahdu filmille, tulee lonkkanivelten alue suurentaa luonnolliseen kokoon ja lisäksi liittää mukaan kokonaiskuva, joka saa olla pienemmässä mittakaavassa. (Huom: kuvat on merkittävä vastaavalla tavalla kuin kohdassa 4).

6 VALITUSMENETTELY

6.1 Valitus Kennelliittoon

Valitukset käsittelee Kennelliiton luusto- ja nivelsairauksien asiantuntijatyöryhmä koiranomistajan kirjallisen valituksen perusteella.

Valitusaika on 90 vuorokautta siitä, kun lausunto on postitettu. Valitusmaksu on kaksi kertaa tarkastusmaksun suuruinen. Jos valitus todetaan aiheelliseksi, maksu palautetaan.

Valituksen kohteena olevan röntgenkuvan arvostelee itsenäisesti vähintään kaksi luusto- ja nivelsairauksien asiantuntijatyöryhmän jäsentä. Lausunnon antaja saa tietoonsa vain koiran rodun, iän ja sukupuolen. Mikäli kaksi jäsentä on antanut koiralle saman arvion, tämä on koiran lopullinen tulos. Mikäli kahden lausunnon antajan lausunnot poikkeavat toisistaan, kuvan arvostelee kolmas asiantuntijatyöryhmän jäsen ja koiran tulos muodostuu työryhmän enemmistö päätöksestä tai keskimmäisestä arviosta. Mikäli keskimmäistä arviota ei ole, lähetetään koiran kuva Pohjoismaisen Kennelunionin (PKU) röntgenpaneelin käsiteltäväksi.

Luusto- ja nivelsairauksien asiantuntijatyöryhmän päätös korvaa aiemman lausunnon.

6.2 Valitus PKU:lle

Mikäli koiranomistaja on tyytymätön luusto- ja nivelsairauksien asiantuntijatyöryhmän päätökseen, voi hän valittaa PKU:n röntgenpaneelille.

Valitusaika on 30 vrk siitä, kun luusto- ja nivelsairauksien asiantuntijatyöryhmän päätös on postitettu. Valitusmaksu on neljä kertaa tarkastusmaksun suuruinen. Jos valitus todetaan aiheelliseksi, maksu palautetaan.

Koiran tulos muodostuu PKU:n röntgenpanelistien enemmistöpäätöksestä tai keskimmaisesta arviosta. Mikäli keskimmaista arviota ei ole, lähetetään koiran kuva FCI:n paneelin käsiteltäväksi.

7 POIKKEUSTAPAUKSET

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä yksittäisessä poikkeustapauksessa myöntää erivapaus tämän ohjeen määräyksistä.